

<https://doi.org/10.19195/0137-1150.175.8>

Data przesłania artykułu: 20.11.2020

Data akceptacji artykułu: 11.09.2021

PRZEMYSŁAW JÓŻWIKIEWICZ

Uniwersytet Wrocławski, Polska

(University of Wrocław, Poland)

O sposobach tworzenia terminów
mykologicznych w języku ukraińskim
(na materiale *Словника-довідника
з альгології та мікології*
Zwenyslawy Kałyneć-Mamczur)

On the ways of creating mycological terms
in the Ukrainian language (based on the example
of *Словник-довідник з альгології та мікології*
by Zvenyslava Kalinets-Mamchur)

Abstract

The aim of the article was to analyse Ukrainian mycological terms based on Zvenyslava Kalinets-Mamchur's *Словник-довідник з альгології та мікології*. The author reviews their structure, discusses the derivation processes, and examines the role of borrowings in their formation. The article shows that terminological clusters represent a substantial group among the 956 terminological units. Almost half of them are structures with elements directly derived from the area of mycological terminology (e.g., *аскогенні гіфи, поліфільна слань, вегетативні гіфи, корові лишайники*). Few terms result from word-forming derivation, mainly because borrowing foreign elements turned out to be an important way of supplementing mycological resources. Moreover, neosemantisms and names resulting from conversion have a marginal share in the creation of mycological terms.

Keywords: Ukrainian language, mycological terminology, derivation, borrowings

Способи творення мікологічних термінів в українській мові (на матеріалі *Словника-довідника з альгології та мікології*)

Анотація

Метою статті, що спирається на матеріалі „Словника-довідника з альгології та мікології” Звенислава Калинець-Мамчур, був аналіз українських мікологічних термінів, в якому простежено їхню структуру, словотвірні процеси, а також визначено роль запозичень у творенні згаданої лексики. Значна кількість термінологічних одиниць в галузі мікології це терміносполуки. Майже 50% з них це конструкції з членами, що мають суто мікологічне значення (*аскогенні гіфи, поліфільна слань, вегетативні гіфи, корові лишайники* та ін.). Термінів, що виникли внаслідок словотвірної деривації виявлено небагато, що пояснюється великою кількістю запозичень, головним чином з грецької та латинської мов. У досліджуваному матеріалі виявлено невелику групу термінів, що утворилися лексико-семантичним та морфолого-семантичним способами.

Ключові слова: українська мова, мікологічна термінологія, термінотворення, запозичення

Badania i odkrycia naukowe ostatnich dziesięcioleci oraz znaczący postęp w obszarze technologii, wzrastający niemalże wykładniczo od początków lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia, mają ogromny wpływ na niemal wszystkie dziedziny życia. Swoistym papierkiem lakmusowym tych zmian jest język, który staje się nie tylko nieodłącznym elementem owego progresu, ale co ważniejsze, to w nim właśnie, jak w soczewce, skupiają się pewne tendencje, preferencje, mody, zjawiska itp. Rozwojowi nauki nieodmiennie towarzyszy dynamizacja w procesie powstawania nowych terminów, rewizja starych, co w perspektywie prowadzi do ewolucji języka na wielu płaszczyznach. Kontrolując i badając te transformacje, można wychwycić pewne mechanizmy i prawidłowości im towarzyszące, również, a może przede wszystkim, w sferze samej terminologii.

Badaniami terminologicznymi, zarówno w obszarze teorii, jak i empirii, zajmowali się liczni ukraińscy badacze języka. W okresie ostatniego półwiecza na kwestiach teoretycznych odnoszących się do terminologii swą uwagę skupiali między innymi Iryna Koczan, Taras Kyjak, Ałła Kryżaniwska, Tamiła Pańko, Ludmyła Symonenko czy Eduard Skorochodźko. Prócz badań *stricte* teoretycznych w okresie minionego trzydziestolecia daje się zauważyć wyraźny wzrost zainteresowania poszczególnymi systemami terminologicznymi, a ich opisy (częstkowe, rzadziej całościowe) coraz częściej tworzą wyraźny nurt zainteresowań badawczych ukraińskich językoznawców. I tak, mając wciąż na uwadze spory z drugiej połowy XIX wieku dotyczące reguł stanowienia terminologii ukraińskiej i kontynuując tradycje (dobre i złe) badań terminologicznych jeszcze z lat dwudziestych i trzydziestych XX wieku¹, ukraińscy terminoznawcy prowadzą wie-

¹ Należy pamiętać, że okres „ukrainizacji” charakteryzował się między innymi zakrojonymi na szeroką skalę działaniami w sferze tworzenia terminologii oraz, w konsekwencji, swoistym

loplaszczynowe badania dotyczące najnowszych problemów w obszarze wielu podsystemów terminologicznych, między innymi terminologii medycznej (Natalia Misnyk, Iryna Kornejko, Olha Petrowa), ekonomicznej i finansowej (Tamiła Pańko, Oksana Czujeszkowa, Ołena Czumak), informatycznej (Ałła Nikołajewa, Iryna Mentynska, Ołena Hawryłowa), fizycznej (Iryna Procyk, Sofia Fedak, Iryna Wołkowa), chemicznej (Olha Hordijenko, Walentyna Tołmaczowa, Mychajło Korniłow), prawnej (Natalia Artykuca, Ludmyła Czulinda, Natalia Szeremeta) czy muzycznej (Sofia Bułyk-Werchoła, Olha Stepanowa, Iryna Szczukina).

Wśród uczonych zajmujących się eksploracją i opisem szeroko pojętej ukraińskiej terminologii biologicznej (między innymi Ołena Karabuta, Ludmyła Symonenko, Ihor Sokił, Nina Kłymenko, Maria Wus) znaleźli się również ci, którzy jeszcze bardziej zawężili swe obszary badawcze, ukierunkowując je na, poddaną oglądowi w niniejszym tekście, terminologię mykologiczną. I choć badania tej sfery ukraińskiej leksyki mają już długoletnią tradycję², to wciąż pozostaje wiele zagadnień wymagających pionierskich analiz lub przynajmniej poważnej ich aktualizacji. W ostatnich dwóch dekadach penetracją tego systemu terminologicznego zajmowało się stosunkowo niewielu badaczy, wśród których wymienić należy między innymi Wołodymyra Kurylenkę, Rusłanę Omelkowiec, Walentyne Prus, Iwana Sabadosza, Marynę Tkaczuk czy Przemysława Jóźwikiewicza³.

Należy jednak podkreślić, że zawsze były to opracowania cząstkowe dotyczące jakiegoś obszaru tej terminologii, co niewątpliwie skłania ku poszerzeniu tej wiedzy. Niniejszy rekonesans poświęcony kwestiom prezentacji mechanizmów powstawania terminów mykologicznych będzie kolejnym elementem na drodze ku opracowaniu pełnego spektrum problemów dla tego systemu terminologicznego. Poddane analizom terminy mykologiczne pochodzą między innymi ze słownika terminów mykologicznych autorstwa Zwenysławy Kałyneć-Mamczur (Калинець-Мамчур, 2011), pierwszego i jedyne go jak dotąd tego typu opracowania leksykograficznego w języku ukraińskim. We wstępie do dzieła autorka zaznacza:

[...] виникла необхідність написання „Словника-довідника”, в якому разом з усталеними термінами подано нові, можливо, ще не обговорені в широкому науковому колі, терміни і поняття, запропоновано найсучаснішу систематику грибів і водоростей. (Калинець-Мамчур, 2011, s. 5)

„boomem” leksykograficznym. Jednak wraz z rozpoczęciem stalinowskich represji prace te ustały, zaczęły natomiast pojawiać się opracowania typu: Дрінов, Сабалдир, 1934 czy Калинович, Дрінов, 1934 i podobne.

² Za pioniera w eksploracji ukraińskiej terminologii mykologicznej uznać należy Ludmyłę Symonenko, która zapoczątkowała badania w tym obszarze słownictwa w połowie lat siedemdziesiątych ubiegłego stulecia; por. Симоненко, 1973a; Симоненко, 1973b, s. 23–26; Симоненко, 1974, s. 38–41. Warto jednak pamiętać, że ukraińskie badania samej materii stanowiącej podstawę tego systemu terminologicznego, a więc grzybów, sięgają przełomu XIX i XX wieku; zob. Леонтьев, Акулов, 2008, s. 28.

³ Zob. m.in. Куриленко, 2006, s. 219–223; Омельковець, 2014, s. 231–239; Прус, 2001, s. 151–153; Сабалош, 1988, s. 39–41; Ткачук, 2010, s. 275–282; П. Юзвікевич, 2018, s. 129–135.

Źródło to jest niezwykle obszerne, z tego względu na potrzeby niniejszego tekstu analizie poddano jedynie terminy, które pełniły w nim funkcję hasła słownikowych. Jednak dla kompleksowego zobrazowania badanego systemu terminologicznego niewątpliwie potrzebna będzie dalsza, już „mikrostrukturalna”, jego kwerenda, a także przegląd innych źródeł, takich jak monografie i podręczniki akademickie, artykuły branżowe, atlasy grzybów⁴ itp., z czego zdaje sobie sprawę sama Z. Kałyneć-Mamczur, podkreślająca, że:

Пропоноване видання не є вичерпним, оскільки сучасні методи наукових досліджень щоразу відкриватимуть нові аспекти у вивченні цих груп організмів [...] Зрозуміло, що охоплено ще не всі мікологічні терміни... [...]. (Калинець-Мамчур, 2011, s. 5–6)

Celem artykułu, opierającego się na tym w niezwykle wysokim stopniu „sterminologizowanym” źródle, jest analiza ukraińskich terminów mykologicznych uwzględniająca przegląd ich struktury, omówienie procesów derywacyjnych, rolę zapożyczeń, by w rezultacie wskazać typy najbardziej produktywne.

Powołując się na ukraińskie opracowania z ostatnich lat, w których opisano sposoby tworzenia terminów w obrębie różnych dziedzin nauki⁵, można, odnosząc się do zaobserwowanych tendencji, postawić hipotezę dotyczącą mechanizmów powstawania terminów w obszarze mykologii. Czy zatem, jak to ma miejsce w wypadku na przykład nauk społecznych czy ścisłych, okaże się, że terminy mykologiczne powstają głównie wskutek zabiegów syntaktycznych, derywacji lub też adaptowania na gruncie języka ukraińskiego terminów pochodzenia obcego?

Zanim przejdziemy do omówienia problemu, należałoby — jakkolwiek skrótowo, bo przecież opracowań na ten temat jest wiele, a rozważania teoretyczne nie są celem tego artykułu — przedstawić środki, którymi dysponuje język i które „wykorzystuje” w procesie rozbudowy zasobów terminologicznych.

W *Wtycznych polityki terminologicznej ONZ* zamieszczonych na stronie internetowej Infotermu można przeczytać:

Terminy mogą składać się z prostych słów lub skomplikowanych wyrażeń (tzn. terminów wielowyrazowych) o specyficznych morfo-syntaktycznych i morfo-semantycznych cechach, które mogą w pewnych okolicznościach nie być znane w języku ogólnym, lecz mogą być charakterystyczne dla pewnych dziedzin. Ponadto, musimy odróżnić rozmaite rodzaje

⁴ Zob. monografie i podręczniki, na przykład: Баканова, Ванзар, 2011; Власенко, Рожкова, 2016; Дудка, Гелюта, Андріанова *et al.*, 2009; Заїменко *et al.*, 2016; Леонтьев, Акулов, 2008; Лисенко, Папуча, Солдатова, 2008; artykuły branżowe, na przykład: Сімахіна, Гойко, Стеценко, 2014, s. 70–85; Дорошкевич, 2012, s. 34–37; Базюк-Дубей, 2012, s. 43–46; Вдовенко, 2014, s. 169–173; Антоненко, Клечак, 2011, s. 4–13; Федотов, Чайка, Волошко, Велигодська, 2012, s. 209–213; Приліпка, 2008, s. 221–226; Беседіна, 2008; Бабенко, Ткаченко, 2013, s. 572–583; Вдовенко, Кепко, 2004, s. 12–15; atlasy grzybów, na przykład: Морочковський, Зерова, Дудка [*et al.*], 1967–1979; Зерова, 1974; Зерова, Єлін, Коз’яков, 1979; Сухомлин, Джаган, 2013.

⁵ Zob. m.in. Жукова, 2015, s. 32–34; Процик, 2004, s. 136–141; Дейнека, 2012, s. 170–178; Петрова, 2018, s. 121–129; Тур, 2014, s. 60–65; Петухова, 2011, s. 67–71; Морозова, 2013, s. 38–41; Томіленко, 2009, s. 69–78.

określić od samych terminów (nie mówiąc o elementach terminów). Co więcej — odróżnienie słów od terminów, terminów od nieterminów i nazw od terminów zawsze sprawia trudność. (*Wytyczne...*, s. 9–10)

W dokumencie tym prócz wyszczególnienia cech, którymi powinien charakteryzować się termin — przejrzystość, spójność, ścisłość, zwięzłość, możliwość tworzenia form pochodnych, poprawność językowa, pierwszeństwo dla języka ojczystego (z wyłączeniem tych specjalizacji i języków, w których istnieją inne tradycje, na przykład dotyczące zastosowania łaciny lub greki w niektórych dyscyplinach) — wskazano również metody tworzenia terminów. Według autorów opracowania są to: a) tworzenie nowych form (formy pochodne, połączenia, skróty); b) stosowanie istniejących form (konwersja, terminologizacja, transfer semantyczny w ramach języka specjalistycznego, zapożyczenia interdyscyplinarne); c) zapożyczenia międzyjęzykowe (zapożyczenia bezpośrednie, zapożyczenia tłumaczone). Rzecz jasna, metody te w mniejszym lub większym stopniu odnoszą się do większości języków, lecz — jak słusznie zauważają autorzy — „Wyżej wymienione metody muszą zostać ocenione pod względem ich przydatności w każdym z języków” (*Wytyczne...*, s. 11).

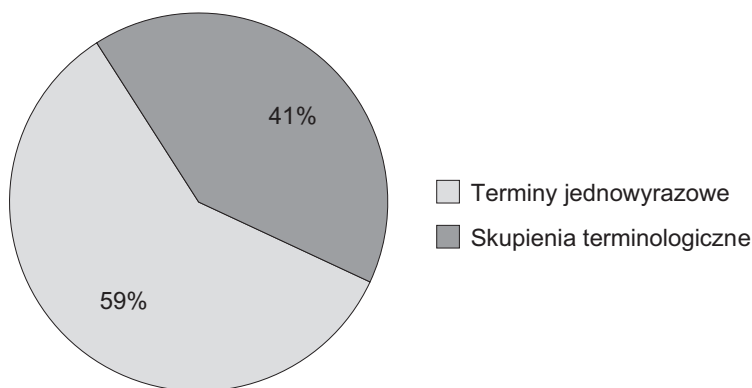
W jaki sposób zatem tworzone są terminy w języku ukraińskim? Najkrótszą z możliwych odpowiedzi byłoby stwierdzenie: tak, jak opisano to w cytowanym dokumencie. Można oczywiście doszukiwać się różnic wynikających ze specyfiki konkretnych dziedzin nauki i wspomagających je systemów terminologicznych, jednak *summa summarum* okazałoby się, że struktura tych systemów jest dość podobna. Taki stan rzeczy wynika bowiem nie z odmienności danej dziedziny wiedzy, lecz z cech języka, który je opisuje, i uwarunkowań, którym podlega.

Jeśliby dokonać przeglądu badań językoznawczych poświęconych terminotwórstwu w ukraińszczyźnie (zob. przyp. 5), to wyłoni nam się z niego obraz odzwierciedlający całe spektrum metod wykorzystywanych w procesie tworzenia terminów, i to w obrębie wielu dziedzin nauki. By budować oraz uzupełniać swe zasoby terminologiczne, język ukraiński „dysponuje” takimi narzędziami, jak derywacja syntagmatyczna, derywacja morfologiczna (derywacja słowotwórcza, kompozycja, skracanie wyrazów), derywacja semantyczna czy zapożyczanie.

W wyniku kwerendy wspomnianych źródeł wyekscerpowano 956 terminów mykologicznych zróżnicowanych pod względem pochodzenia, cech morfologicznych czy strukturalnych.

Dokładnie 30 lat temu we *Wprowadzeniu do teorii terminu* Stanisław Gajda pisał, że w wielu systemach terminologicznych udział skupień terminologicznych, a więc struktur powstałych w rezultacie derywacji syntagmatycznej, stanowi ponad 80% wszystkich nominacji (1990, s. 96). Potwierdzenia tej tezy można doszukiwać się choćby w niezwykle cennej publikacji *Терминоведение* z 2008 roku autorstwa Siergieja Griniowa-Griniewicza, który jest zdania, że ów udział oscyluje w granicach 60–95% zasobów różnych systemów terminologicznych języków europejskich (Гринев-Гриневич, 2008, s. 135). Biorąc pod uwagę ela-

styczność i niemal niczym nieskrępowane możliwości tego sposobu tworzenia terminów w ukraińszczyźnie oraz w sumie nieco ograniczone możliwości terminotwórcze w ramach zabiegów morfologicznych, należałoby przypuszczać, że to właśnie ten sposób tworzenia terminów będzie tu wiodący. Czy rzeczywiście jednak tak jest?

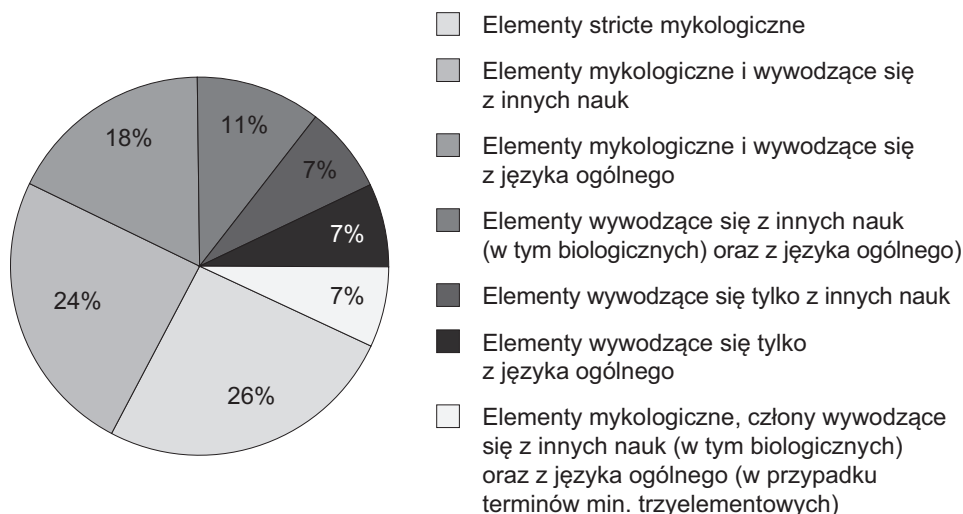
Wykres 1. Struktura terminów mykologicznych w analizowanym materiale

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wyekscerpowanych terminów pod kątem ich cech kwantytatywnych wskazuje, że wśród 956 jednostek terminologicznych 392 to skupienia terminologiczne (przy 564 terminach jednoelementowych). Nie jest to nawet połowa (41%) wszystkich wynotowanych ze słownika terminów, co nie do końca potwierdza przytaczane wcześniej dane. Należy zadać tu pytanie, czy podobny udział procentowy skupień odnotujemy w przypadku obszerniejszej bazy materiałowej i — co niezwykle istotne — nieujętej w ramy haseł słownikowych? To kwestia do rozstrzygnięcia w toku dalszych badań.

W tym miejscu należy przyrzeć się mykologicznym skupieniom terminologicznym, uwzględniając semantykę ich elementów składowych. Każdy z członów takiej konstrukcji może wywodzić się z jednej z trzech grup znaczeniowych i wraz z innymi⁶ współtworzyć termin strukturalnie złożony. Biorąc zatem pod uwagę przynależność semantyczną członów takich konstrukcji wyodrębniono następujące grupy bazowe: leksemy *stricte* mykologiczne, leksemy wywodzące się z dziedziny nauk biologicznych i/lub innych nauk, leksemy pochodzące z języka ogólnego.

⁶ Innymi — w przypadku skupień trzy- i więcej elementowych.

Wykres 2. Semantyka elementów skupień terminologicznych

Źródło: opracowanie własne.

Z uwagi na to, że w obrębie jednego terminu wieloelementowego mogą wystąpić człony o różnej proveniencji, wspomniane 392 terminy zaliczono do siedmiu grup:

1. elementy *stricte* mykologiczne, na przykład *атрикальні гриби, аскогенні гіфи, гіменоїдні базидіоми, унілокулярні спорангії* (101 przykładów, 25,8% skupień terminologicznych);

2. elementy mykologiczne i wywodzące się z innych nauk (w tym biologicznych), na przykład *вегетативні гіфи, жовчний гриб, грибні токсини, корові лишайники* (96 przykładów, 24,6% skupień terminologicznych);

3. elementy mykologiczne i wywodzące się z języka ogólnego, na przykład *водні гриби, мандрівні лишайники, молочний сік грибів, польський гриб* (69 przykładów, 17,5% skupień terminologicznych);

4. elementy wywodzące się z innych nauk (w tym biologicznych) oraz z języka ogólnego, na przykład *біла плямистість, гаплоїдне покоління, неклітинна будова, стадія яйця* (42 przykłady, 10,8% skupień terminologicznych);

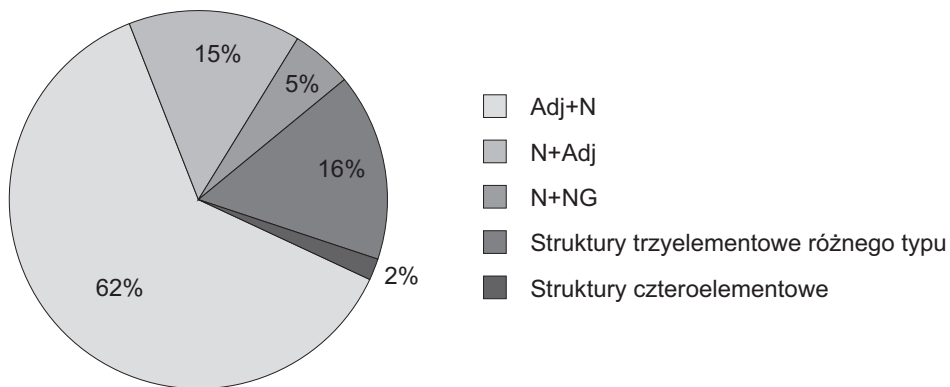
5. elementy wywodzące się tylko z innych nauk (w tym biologicznych), na przykład *гаметична редукція, ізогамна копуляція, нестатеве розмноження, термогенні організми* (29 przykładów, 7,3% skupień terminologicznych);

6. elementy wywodzące się tylko z języka ogólnego, na przykład *біла іржа, відьмині мітли, бабка темна, п'яний хліб* (28 przykładów, 7,1% skupień terminologicznych);

7. elementy mykologiczne, a także człony wywodzące się z innych nauk (w tym biologicznych) oraz z języka ogólnego (w przypadku terminów minimum trzejelementowych), na przykład *вегетативне тіло грибів, клітинна стінка*

грибів, коровий шар лишайників, нівальні види грибів (27 przykładów, 6,9% skupień terminologicznych).

Przywołane przykłady, w większości dwuelementowe (323 przykłady na 392 skupienia terminologiczne), różnią się nie tylko pod względem przynależności semantycznej poszczególnych elementów terminów, ale także pod względem samej swej budowy.

Wykres 3. Struktura morfologiczna skupień terminologicznych

Źródło: opracowanie własne.

Analiza zebranego materiału dowodzi, że najbardziej produktywnymi modelami wśród struktur dwuelementowych są skupienia atrybutywne (292 przykłady):

- Adj + N, na przykład *гіфальна система, гомоталічні гриби, екстраматрикальний талом, зоофільні дерматомицети* (236 przykładów);
- N + Adj, na przykład *гіфи гетероплероїдні, губка соснова, міцелій ценоцитний, цвіль снігова* (56 przykładów). Wśród konstrukcji atrybutywnych terminów z przymiotnikiem w postpozycji jest ponad cztery razy mniej.

Funkcję atrybutywną w obu modelach mogą wykonywać również imiesłowy, choć są to przypadki sporadyczne, na przykład *незавершени гриби, капіліцій розгалужений*⁷.

Pozostałe 31 przykładów to konstrukcje rzeczownikowe, przede wszystkim genetywne:

- N + N_G, na przykład *брунькування талому, метаморфози міцелію, оїдіум винограду, проліферація подеційів* (20 przykładów), w tym struktury, w których człon genetywny to antroponim, na przykład *тільця Вороніна, феномен Булле-ра, аурикулярія Юди* (5 przykładów).

⁷ Mimo że obecność w badanym materiale imiesłowów jako elementów terminów była marginalna, ich rola w sferze słownictwa mykologicznego jest nie do przecenienia, ponieważ stanowią one częstą składową nazw grzybów, na przykład *антродієлла повзуча, арренія улюблена, біскон'єзія оперезана, мухомор вонючий, порхавка чорніюча, порхавка укорінена*.

Wśród rzeczownikowych skupień terminologicznych zanotowano również obecność konstrukcji przyimkowych — co ciekawe, jednego typu, na przykład *везикули у грибів, гінофор у грибів, септи у грибів* (6 przykładów).

Znacznie mniej liczną grupę w obrębie wyekscerpowanych skupień terminologicznych tworzą struktury trzejelementowe (61 przykładów). Reprezentują one następujące modele:

- $N + N_G + N_G$, na przykład *ААА-шлях біосинтезу лізину, гриби філосфери рослин* (2 przykłady);

- $N + Adj + N_G$, na przykład *гнилі деревних порід, гнилі зрубаної деревини* (2 przykłady);

- $N + N_G + Adj$, na przykład *іржа злаків стеблова, іржа злаків лінійна, іржа злаків чорна* (3 przykłady);

- $Adj + N + N_G$, na przykład *гаплоїдний набір хромосом, клітинні покриви грибів, плевроспоровий тип базидії* (36 przykładów);

- $Adj + N + Adj$, na przykład *борошниста роса справжня, борошниста роса несправжня* (2 przykłady);

- $Adj + N + N_{G(Inst)}$, na przykład *плодовий шар у грибів, низхідні пластинки у грибів, збиральна клітина з ризоміцелієм* (3 przykłady);

- $Adj + Adj + N$, na przykład *кулясте плодове тіло, плівчасте часткове покривало, розгалужене плодове тіло* (13 przykładów).

W przypadku niektórych modeli w funkcji atrybutywnej występowały imiesłowu przymiotnikowe ($N + Adj + N_G$ oraz $Adj + Adj + N$). Należy sobie oczywiście zdawać sprawę z tego, że gros terminów trzy- i więcej elementowych to nic innego jak terminy dwuczłonowe opatrzone kolejnym elementem, którego zadaniem jest doprecyzowanie znaczenia bazowego.

Z analizowanego materiału wynotowano również siedem terminów cztero-elementowych oraz jeden pięcioelementowy — ich formowanie też odbywa się na zasadzie rozbudowy struktur niższego rzędu⁸.

Stosunkowo szeroka produktywność terminów mykologicznych derywowanych syntaktycznie, z którą mamy tu do czynienia, jest spowodowana dążeniem ku precyzyjnemu wyrażeniu znaczeń i, podobnie jak ma to miejsce w obszarze innych systemów terminologicznych, jest to niewątpliwie sposób perspektywiczny, co z pewnością potwierdzą dalsze badania tego podsystemu terminologicznego.

Derywacja morfologiczna, której podlegają nie tylko leksemy pełniące funkcję terminów jednowyrazowych, ale również człony współtworzące skupienia terminologiczne, należy do najbardziej produktywnych sposobów tworzenia no-

⁸ $N + Adj + N_G + N_G$, na przykład *видозміни ендоплазматичного ретикулюму грибів*; $Adj + N + (praep.) + Adj + N_G$, na przykład *неповні форми іржастих грибів, збиральна клітина з міцеліальними відростками*; $Adj + N + N_G + N_G$, na przykład *поровий апарат септи грибів*; $Adj + Adj + N + N_G$, na przykład *ангіокарпне плодове тіло грибів, підземні плодові тіла грибів, гіпогейні плодові тіла грибів*; $Adj + Adj + N + Adj + N_G$, na przykład *несправжні плодові тіла сумчастих грибів*.

wych struktur w języku. Jak się okazuje, w przypadku terminologii mykologicznej sposób ten jest wykorzystywany dość rzadko, podobnie wachlarz użytych przy tej okazji środków jest niewielki.

Wyekscerpowanych na potrzeby niniejszego tekstu terminów derywowanych słowotwórczo jest stosunkowo niedużo (91 przykładów), a powstawały one w wyniku:

a) sufiksacji:

— rzeczowniki: **-ак**, na przykład *гірчак*; **-ник(а)**, na przykład *порожниста шапинка*; **-иц(я)**, na przykład *грибниця*; **-ість**, na przykład *мікрофність*, *плямистість*; **-к(а)**, na przykład *колонка*, *пряжка*, *кишенька*, *клітинна стінка грибів*, *пружинка*; **-л(о)**, na przykład *загальне покривало*; **-ник**, na przykład *корові лишайники*, *молочники*; **-(...)нн(я)**, na przykład *аскогіменіальне формування аскокарпів*, *брунькування талому*, *нестатеве розмноження*; **-овик**, na przykład *слизовики*, *гнойовик*, *їжовик*, *кистьовик*; **-очк(а)**, na przykład *пластиночки*, *земляна зірочка*; **-юк**, na przykład *маслюк*; **-юх(а)**, na przykład *понецюха*; **-яв(а)**, na przykład *пліснява*;

— przymiotniki: **-альн-**, na przykład *гіфи обволікальні*, *збиральна клітина з міцеліальними відростками*; **-аст-**, na przykład *пластинчасті гриби*, *плівчасте часткове покривало*, *трубчасті гриби*; **-ев-**, na przykład *цвілеві гриби*, *коренева гниль*; **-ив-**, na przykład *червиві гриби*; **-ин-**, na przykład *відьмині мітли*; **-ист-**, na przykład *борошниста роса*; **-н-**, na przykład *водні гриби*, *жовчний гриб*, *чайний гриб*, *клітинна стінка грибів*; **-ов-**, na przykład *дріжджовий талом*, *іржа злаків стеблова*, *лишайникова манна*, *шапинкові гриби*;

b) prefiksacji (jedynie w obrębie przymiotników): **не-**, na przykład *гриби несправжні*, *неклітинний міцелій*, *неповні форми іржастих грибів*, *нестатеве розмноження*;

c) konfiksacji: dla typu z sufiksem **-ок** z jednoczesnym przyłączeniem do podstawy prefiksów **о-**, **під-**, na przykład *опеньок*, *підпеньок*; dla typu z sufiksem **-ник** z jednoczesnym przyłączeniem do podstawy prefiksu **під-**, na przykład *підберезник*, *підосичник*;

d) derywacji paradygmatycznej: *набір хромосом*, *гниль зрубаної деревини*, *чернь*;

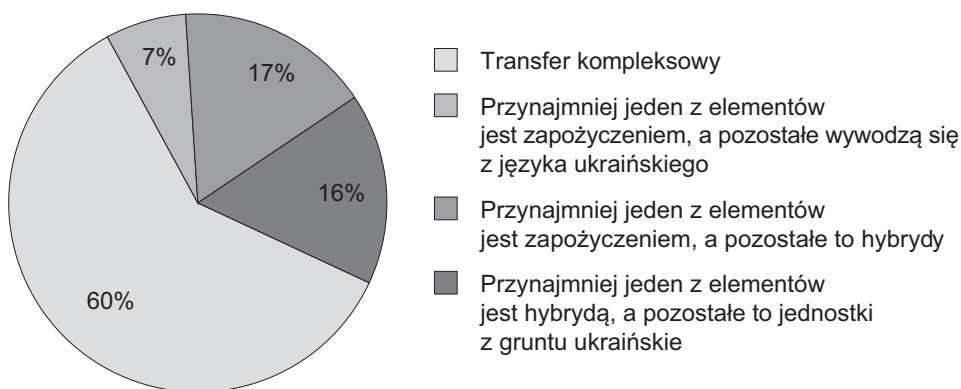
e) zabiegów kompozycji, w tym złożzeń rzeczownikowych (na przykład *красноголовець*, *однохазяйність*, *одноживильність*, *різноживильність* *грибів*, *різноядерність*, *самозапіднення*), przymiotnikowych (*борошнисторосяні гриби*, *вушкоподібні плоді тіла*, *дереворуйнівні гриби*, *порошкоплідні лишайники*, *чохлоподібна хвороба злаків*) oraz jeden przypadek zestawienia — *клітина-ніжка*.

Przywołane przykłady, a konkretniej — ich liczba, wyraźnie wskazują na ograniczony udział derywacji słowotwórczej w akcji tworzenia terminów mykologicznych. Podobnie skromną rolę w procesach terminotwórczych w obrębie ba-

danego materiału odgrywają zabiegi neosemantyzacyjne. W ich wyniku powstały 44 terminy wyodrębnione w próbie. Frekwencja neosemantyzmów jednowyrazowych jest niska, lecz zauważalna, na przykład *грибок, дощовик, зірочник, кишенька, колонка, пружинка, сумка*. Zdecydowanie liczniejszy zbiór terminów tworzą rzeczowniki i przymiotniki wchodzące w skład skupień terminologicznych, na przykład *відьмині мітли, губка соснова, земляна зірочка, лишайникова манна, п'яний хліб, стадія яйця, трубчасті гриби, чайний гриб, юдине вухо*.

Dość ciekawie w aspekcie tworzenia terminologii mykologicznej przedstawia się grupa terminów powstała wskutek konwersji. Przekształcenie kategorii gramatycznej wyrazu nie zawsze uznawane jest za rodzaj derywacji, jednak w przypadku omawianego systemu terminologicznego nie można o nim zapominać. Okazuje się, że do substantywizacji dochodzi tu stosunkowo często, a zjawisko to dotyczy głównie nazewnictwa związanego z systematyką biologiczną, a konkretnie nazewnictwem rodzin, rzędów czy gromad, w przypadku nazw zarówno *stricte* ukraińskich, jak i zapożyczonych, na przykład *дрожалкові, сиріїжкові, трютові, аскоболові, болетальні, тремелальні, пециціомікотинові, поліпоральні*. W badanym materiale odnotowano jeden przypadek derywacji morfologiczno-syntaktycznej w odniesieniu do nazwy gatunkowej. Przymiotnik *білий* funkcjonuje jako rzeczownik oznaczający (nie tylko w języku potocznym) borowika szlachetnego. Zjawisko konwersji w analizowanej próbie odnotowano 28 razy.

Jak widać na przykładzie wskazanych terminów, poszczególne typy derywacji nie są wiodącym sposobem na poszerzanie zasobów terminologicznych w obszarze mykologii. Okazuje się bowiem, że najbardziej produktywnym mechanizmem uzupełniania terminologii mykologicznej jest zapożyczanie jednostek z języków obcych. Stwierdzenie to dotyczy nie tylko terminów jednoczłonowych, ale także konstrukcji złożonych.

Wykres 4. Struktura zapożyczeń w badanym materiale

Źródło: opracowanie własne.

W analizowanym materiale odnotowano 825 terminów (a więc ponad 86%), w których przynajmniej jeden element nie jest ukraiński. Zakres tego obcego „zaciągu” w badanej próbie jest zróżnicowany i można go zawrzeć w czterech grupach:

1. terminy, głównie jednowyrazowe, kompleksowo przetransferowane z obcych systemów językowych stanowią 52% (496 przykładów) wszystkich wyekscerpowanych ze słownika elementów; do grupy tej można zaliczyć takie terminy, jak na przykład *автоміксис*, *аманіта*, *антаманід*, *аск*, *верпа*, *гематохром*, *гіменофор*, *дікарія*, *зеараленон*, *інволюкрум*, *клавіцелс*, *конідіогенез*, *маразміус*, *мікобійонт*, *некрофаг*, *оперкулюм*, *пеліс*, *проліферація подеціїв*, *протостелеа*, *рамарія*, *реотаксис*, *русула*, *сапроген*, *сапротропоф*, *спорофіт*, *таксон*, *умбеліоферон*, *уредосорус*, *фузаріоз*, *шютте*;

2. terminy, w których przynajmniej jeden z elementów jest zapożyczeniem, a pozostałe wywodzą się z języka ukraińskiego, to 6% całości (57 przykładów), na przykład *вторинний міцелій*, *гриби філосфери рослин*, *грибоподібні протисти*, *ентомофтора мушина*, *мільдю винограду*, *оїдіум винограду*, *талом грибів*;

3. terminy, w których przynajmniej jeden z elementów jest zapożyczeniem, a pozostałe to hybrydy (przede wszystkim przymiotniki), są nieco liczniejsze i stanowią 14% wszystkich analizowanych terminów (137 przykładów), na przykład *атарикоїдний карпофор*, *аскогенні гіфи*, *гелюфільні організми*, *доліпорові септи*, *екстратрикаральний талом*, *інтраматрикаральний талом*, *міцелій субстратний*, *некротрофні мікопаразити*, *стерильна базидія*;

4. terminy, w których przynajmniej jeden z elementów jest hybrydą, a pozostałe to jednostki z gruntu ukraińskie, to niemal tak samo liczna grupa pojęć — w analizowanej próbie znalazło się 135 takich struktur (14%), na przykład *атарикальні гриби*, *ангіокарпне плодове тіло грибів*, *бургундська рідина*, *гаплоїдне покоління*, *іботенова кислота*, *нітрофобні лишайники*, *умбілікатна слань*.

Do rozstrzygnięcia pozostaje jeszcze kwestia pochodzenia elementów zapożyczonych. W zasadzie truizmem będzie stwierdzenie, że większość pożyczek wyrazowych w obszarze nauk biologicznych wywodzi się z greki i łaciny. Nie inaczej jest w przypadku terminologii mykologicznej. To właśnie języki klasyczne (z przewagą elementów greckich) są tu głównym dostarczycielem rdzeni, afiksów czy afiksoidów (Юзвікевич, 2018, s. 129–135; Józwikiewicz, 2019, s. 257–269; Józwikiewicz, 2020, s. 77–89). Języki nowożytne pozostają na marginesie procesów transferowania obcych struktur do ukraińskiej terminologii mykologicznej (odnotowano nieliczne zapożyczenia z języka niemieckiego, angielskiego, francuskiego, japońskiego i innych).

Zaprezentowane rezultaty analizy terminów wyekscerpowanych między innymi ze słownika Zwenysławy Kałyneć-Mamczur nie są jednoznaczne, choć na ich podstawie można wskazać pewne tendencje terminotwórcze. Należy pamiętać, że choć słownik ten jest pracą niezwykle obszerną i cenną, to jednak stanowi jedynie pewien ułamek terminologii, która nie została w nim ujęta w całości. Mimo to grupa terminów poddana analizom jest na tyle reprezentatywna, że opie-

rając się na niej można wysnuć pewne wnioski, z zaznaczeniem jednak, że są to badania wstępne.

Podsumowując zatem, należy stwierdzić, że na podstawie przeglądu możliwości terminotwórczych języka ukraińskiego w sferze terminologii mykologicznej dają się zauważyć pewne dominanty:

— istotną grupę wśród 956 jednostek terminologicznych stanowiły skupienia terminologiczne, co wskazuje, że derywacja syntagmatyczna jest ważnym zabiegiem terminotwórczym. Niemal połowa z nich to struktury z elementami wywodzącymi się bezpośrednio z obszaru terminologii mykologicznej (na przykład *аскогенні гіфи, поліфільна слань, вегетативні гіфи, корові лишайники*). Pod względem budowy najbardziej produktywnymi modelami okazały się atrybutywne struktury dwuelementowe (292 przykłady), w których przymiotnik występował zarówno w pre-, jak i postpozycji (Adj + N, na przykład *борошністопоросяні гриби, гіфальна система*; N + Adj, na przykład *джгутик базальний, гіфи гетероплероїдні, губка соснова*);

— terminów powstałych w wyniku derywacji słowotwórczej było dość niewiele (91 przykładów), co wynika głównie z tego, że nad wyraz istotnym sposobem na uzupełnianie zasobów mykologicznych okazało się zapożyczanie elementów obcych. W analizowanym materiale odnotowano 825 terminów, w których przynajmniej jeden element nie wywodził się z języka ukraińskiego, z czego aż 496 to terminy jednoczłonowe;

— marginalny, choć zauważalny, udział w tworzeniu terminów mykologicznych mają neosemantyzmy oraz nazwy powstałe wskutek konwersji.

Przeprowadzona analiza dowodzi, że ukraińska terminologia mykologiczna to niezwykle obszerna i bogata pod wieloma względami sfera słownictwa wymagająca dalszych wielopłaszczyznowych i szeroko zakrojonych badań.

Bibliografia

- Gajda, S. (1990). *Wprowadzenie do teorii terminu*. Opole: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- Jóźwikiewicz, P. (2019). Greckie i łacińskie elementy prepozycyjne w ukraińskiej terminologii mykologicznej. W: E. Komisaruk, I. Malej (red.), *Nowoczesność i tradycja. 50 lat wrocławskiego Instytutu Filologii Słowiańskiej* (s. 257–269). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Jóźwikiewicz, P. (2020). Zapożyczenia w ukraińskiej terminologii mykologicznej. *Slavica Wratislaviensia*, 171, s. 77–89.
- Wytyczne polityki terminologicznej ONZ. Pobrane z: http://www.infoterm.info/pdf/activities/guidelines/Wytycznepolitykiterminologicznej_pl.pdf (dostęp: 12.08.2020).
- Антоненко, Л. О., Клечук, І. Р. (2011). Технологічні особливості глибинного культивування базидіальних грибів роду CORIOLUS. *Восточно-Європейський журнал передових технологій*, 6, s. 4–13 [Antonenko, L. O., Klechak, I. R. (2011). Tekhnolohichni osoblyvosti hlybyynnoho kul'tyvuvannya bazydial'nykh hrybiv rodu CORIOLUS. *Vostochno-Yevropeyskiy zhurnal peredovykh tekhnologiy*, 6, s. 4–13].

- Бабенко, О. А., Ткаченко, Ф. П. (2013). Agaricomycetes півдня Правобережного Лісостепу, Злаково-Лучного та Злакового Степів України. *Чорноморськ. бот. ж.*, 9 (4), s. 572–583 [Babenko, O. A., Tkachenko, F. P. (2013). Agaricomycetes pivdnya Pravoberezhnoho Lisostepu, Zlakovo-Luchnoho ta Zlakovoho Stepiv Ukrainy. *Chornomors'k. bot. zh.*, 9 (4), s. 572–583].
- Баканова, Н. В., Ванзар, О. М. (2011). *Мікологія: навч. посіб.* Чернівці: Рута [Bakanova, N. V., Vanzar, O. M. (2011). *Mikologiya: navch. posib.* Chernivtsi: Ruta].
- Базюк-Дубей, І. В. (2012). Агарикоїдні гриби лук українського Розточчя. *Науковий вісник НЛТУ України, Вип. 22.11*, с. 43–46 [Bazyuk-Dubey, I. V. (2012). Aharykoyidni hryby luk ukraiyins'koho Roztochchya. *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy*, vyp. 22.11, s. 43–46].
- Беседіна, І. С. (2008). *Історія досліджень та сучасний стан мікобіоти м. Полтави*. [Besedina, I. S. (2008). *Istoriya doslidzhen' ta suchasnyy stan mikobioty m. Poltavyy*]. Pobrane z: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/3839/1/Besedina2.pdf> (dostep: 24.05.2020).
- Вдовенко, С. (2014). Біоенергетична оцінка вирощування гливи звичайної на солом'яних субстратах. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Агрономія*, т. 195 (1), с. 169–173 [Vdovenko, S. (2014). Bioenerhetychna otsinka vyroshchuvannya hlyvy zvychnoyi na solom'yanykh substratakh. *Naukovyy Visnyk natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy. Seriya: Ahronomiya*, t. 195 (1), s. 169–173].
- Вдовенко, С. А., Кепко, О. І. (2004). Морфологія плодових тіл виду *Pleurotus*. *Збірник наукових праць Вінницького державного аграрного університету*, т. 19, с. 12–15 [Vdovenko, S. A., Kepko, O. I. (2004). Morfolohiya plodovykh til vydu *Pleurotus*. *Zbirnyk naukovykh prats' Vinnyts'koho derzhavnoho ahrarnoho universytetu*, t. 19, s. 12–15].
- Власенко, В. А., Рожкова, Т. О. (2016). Загальна мікологія: навч. посіб. для підгот. фахівців ОКР «Бакалавр» напрям 6.090105 «Захист рослин» аграр. ВНЗ II–IV рівнів акредитації. Суми: Сум. нац. аграр. ун-т. [Vlasenko, V. A., Rozhkova, T. O. (2016). *Zahal'na mikolohiya: navch. posib. dlya pidhot. fakhivtsiv OKR «Bakalavr» napryamu 6.090105 «Zakhyst roslын» ahrar. VNZ II–IV rinviv akredyatsiyi*. Sumy: Sum. nats. ahrar. un-t.].
- Гринев-Гриневич, С. В. (2008). *Терминоведение: учебное пособие для студентов высших учебных заведений*. Москва: Академия [Grinev-Grinevich, S. V. (2008). *Terminovedeniye: uchebnoye posobiye dlya studentov vysshikh uchebnykh zavedeniy*. Moskva: Akademiya].
- Дейнека, В. М. (2012). Синтаксичний спосіб творення термінів в українській митній термінології. *Вісник Донецького національного університету. Сер. Б: Гуманітарні науки*, 1–2, с. 170–178 [Deyneka, V. M. (2012). Syntaksychnyy sposib tvorennnya terminiv v ukraiyins'kiy mytniy terminolohiyi. *Visnyk Donets'koho natsional'noho universytetu. Ser. B: Humanitarni nauky*, 1–2, s. 170–178].
- Дорошкевич, Н. В. (2012). Оцінка нових ізолятів гриба *PLEUROTUS OSTREATUS* (JACQ.: FR.) KUMMER за допомогою інфрачервоної спектроскопії. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*, 2, с. 34–37 [Doroshkevych, N. V. (2012). Otsinka novykh izolyativ hryba *PLEUROTUS OSTREATUS* (JACQ.: FR.) KUMMER za dopomohoyu infrachervono-yi spektroskopiyyi. *Visnyk poltav's'koyi derzhavnoyi ahrarnoyi akademiyi*, 2, s. 34–37].
- Дрінов, Д., Сабалдир, Б. (1934). Проти націоналізму у математичній термінології. *Математичний термінологічний бюлетень*. Київ: ВУАН [Drinov, D., Sabaldyr, B. (1934). *Proty natsionalizmu u matematychniy terminolohiyi. Matematychnyy terminolohichnyy byuleten'*. Kyiv: VUAN].
- Дудка, І., Гелюта, В. П., Андріанова Т. В. et al. (2009). *Гриби заповідників та національних природних парків Лівобережної України*. Київ: Арістей [Dudka, I., Helyuta, V. P., Andrianova T. V. et al. (2009). *Hryby zapovidnykiv ta natsional'nykh pryrodnykh parkiv Livoberezhnoyi Ukrainy*. Kyiv: Aristey].
- Дудка, І. О., Придюк, М. П., Голубцова Ю. І. et al. (2009). *Гриби та грибоподібні організми Національного природного парку «Деснянсько-Старогутський»*. Суми: Університет-

- ська книга [Dudka, I. O., Prydyuk, M. P., Holubtsova Yu. I. et al. (2009). *Hryby ta hrybo-podibni orhanizmy Natsional'noho pryrodnohoparku «Desnyans'ko-Starohuts'kyu»*. Sumy: Universytets'ka knyha].
- Жукова, О. Т. (2015). Синтаксичний спосіб творення термінів галузі залізничного транспорту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 15, т. 1, S. 32–34 [Zhukova, O. T. (2015). Syntaksychnyy sposib tvorenniya terminiv haluzi zaliznychnoho transportu. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiya* 1, 15, s. 32–34].
- Заїменко, Н. В., Гродзинська Г. А., Бугаєнко, Т. А., Давіденко, М. М., Сірчин С. О. (уклад.). (2016). *Ботаніка і мікологія: сучасні горизонти: зб. пр., присвяч. 90-річчю з дня народж. акад. АН України А. М. Гродзинського (1926–1988)*. Київ: НАН України, Нац. ботан. сад ім. М. М. Гришка. Наш Формат [Zaimenko, N. V., Hrodzyns'ka H. A., Buhayenko, T. A., Davidenko, M. M., Sirchyn, S.O. (uklad.). (2016). *Botanika i mikolohiya: suchasni horyzonty: zb. pr., prysvyach. 90-richchyu z dnya narodzh. akad. AN Ukrayiny A. M. Hrodzyns'koho (1926–1988)*. Kyiv: NAN Ukrayiny, Nats. botan. sad im. M. M. Hryshka. Nash Format].
- Зерова, М. (1974). *Атлас грибів України*. АН Української РСР. Інститут ботаніки, Київ: Наукова думка [Zeroва, M. (1974). *Atlas hrybiv Ukrayiny*. AN Ukrayins'koyi RSR. Instytut botaniky, Kyiv: Naukova dumka].
- Зерова, М., Єлін, Ю., Коз'яков, С. (1979). *Гриби. Їстівні, умовно їстівні, неїстівні, отруйні*. Київ: Урожай [Zeroва, M., Yelin, Yu., Koz'yakov, S. (1979). *Hryby. Yistivni, umovno yivistni, neyistivni, otruyni*. Kyiv: Urozhay].
- Калинець-Мамчур, З. (2011). *Словник-довідник з альгології та мікології*. Львів: ЛНУ ім. І. Франка [Kalynets'-Mamchur, Z. (2011). *Slovyk-dovidnyk z al'holohiyi ta mikolohiyi*. L'viv: LNU im. I. Franka].
- Калинович, М., Дрінов, Д. (1934). Ліквідувати національне шкідництво в радянській фізичній термінології. *Фізичний термінологічний бюлетень*. Київ: ВУАН [Kalynovych, M., Dri-nov, D. (1934). Likviduvaty natsional'ne shkidnytstvo v radyans'kiy fizichniy terminolohiyi. *Fizychnyy terminolohichnyy byuleten'*. Kyiv: VUAN].
- Куриленко, В. М. (2006). Гриби — губи: полісемія чи омонімія? (на матеріалі лексики поліських говорів). *Записки з українського мовознавства*, т. 16, s. 219–223 [Kurylenko, V. M. (2006). Hryby — huby: polisemiya chyomonimiya? (na materiali leksyky polis'kykh hovoriv). *Zapysky z ukrayins'koho movoznavstva*, t. 16, s. 219–223].
- Леонтьев, Д. В., Акулов, А. Ю. (2008). *Загальна мікологія*. Харків: Основа [Leont'ev, D. V., Akulov, A. Yu. (2008). *Zahal'na mikolohiya*. Kharkiv: Osnova].
- Лисенко, Г. М., Папуча, І. В., Солдатова, І. М. (2008). *Загальна мікологія: навч.-метод. посіб.* Ніжин: Ніжин. держ. ун-т ім. М.Гоголя [Lysenko, H. M., Papucha, I. V., Soldatova, I. M. (2008). *Zahal'na mikolohiya: navch.-metod. posib*. Nizhyn: Nizhyn. derzh. un-t im. M. Hoholya].
- Морозова, Г. О. (2013). Вторинна номінація як спосіб творення термінів акушерства і гінекології. *Термінологічний вісник: Зб. наук. пр. т. 2 (2)*, с. 38–41 [Morozova, H. O. (2013). Vtorynna nominatsiya yak sposib tvorenniya terminiv akusherstva i hinekolohiyi. *Terminolohichnyy visnyk: Zb. nauk. pr. t. 2 (2)*, s. 38–41].
- Морочковский, С. Ф., Зерова, М. Я., Дудка, І. О. [et al.]. (1967–1979). *Визначник грибів України: в 5 т.* Київ: Наукова думка [Morochkovs'kyu, S. F., Zeroва, M. Ya., Dudka, I. O. [et al.]. (1967–1979). *Iznychnyk hrybiv Ukrayiny: v 5 t.* Kyiv: Naukova dumka].
- Омельковець, Р. (2014). Семантична трансформація як спосіб номінації мікооб'єктів у західнополіських говірках. *Типологія та функції мовних одиниць, № 1*, s. 231–239 [Omel'kovets', R. (2014). Semantychna transformatsiya yak sposib nominatsiyi mikoob'yektiv u zakhidnopolis'kykh hovirkakh. *Typolohiyata funktsiyi movnykh odynyts', 1*, s. 231–239].

- Петрова, Т. (2018). Морфологічні способи термінотворення: (на матеріалі сучасної української фітомеліоративної термінології). *Studia Ukrainica Posnaniensia*, 6, s. 121–129 [Petrova, T. (2018). Morfolohichni sposoby terminotvorennya: (na materialy suchasnoyi ukrayins'koyi fitomelioryatyvnoyi terminolohiyi). *Studia Ukrainica Posnaniensia*, 6, s. 121–129].
- Петухова, О. В. (2011). Суфіксація як один із способів творення термінів металознавства. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови: зб. наук. праць, Вип. 7*, с. 67–71 [Pyetukhova, O. V. (2011). Sufiksatsiya yak odyin iz sposobiv tvorennya terminiv metaloznavstva. *Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriya 10: Problemy hramatyky i leksykolohiyi ukrayins'koyi movy: zb. nauk. prats'*, Vyp. 7, s. 67–71].
- Процик, М. Р. (2004). Словотворення в сучасній українській видавничій термінології. *Поліграфія і видавнича справа*, 41, s. 136–141 [Protsyk, M. R. (2004). Slovtvorennya v suchasniy ukrayins'kiy vydavnychiy terminolohiyi. *Polihrafiya i vydavnycha справа*, 41, s. 136–141].
- Прус, В. В. (2001). «У нетрах прокидаються гриби. Магічний знак — по відьминому колу.» (етнолінгвістичний аспект поліського збиральництва). *Волинь-Житомирищина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем*, 6, с. 151–153 [Prus, V. V. (2001). «U ne-tryakh prokydayut'sya hryby. Mahichnyy znak — po vid'mynomu kolu.» (etnolinhvistychnyy aspekt polis'koho zbyral'nystva). *Volyn'-Zhytomyrshchyna. Istoryko-filolohichnyy zbirnyk z rehional'nykh problem*, 6, s. 151–153].
- Приліпка, О. (2008). Стан і перспективи розвитку галузі грибівництва в Україні. *Вісник ЖДТУ*, 1 (43), с. 221–226 [Prylipka, O. (2008). Stan i perspektvy rozvytku haluzi hrybivny-stva v Ukraini. *Visnyk ZHDTU*, 1 (43), s. 221–226].
- Сабадош, І. В. (1988). Як звуться гриби? *Культура слова*, т. 34, с. 39–41 [Sabadosh, I. V. (1988). Yak zvut'sya hryby? *Kul'tura slova*, Vyp. 34, s. 39–41].
- Сабадош, І. В. (2014). *Історія української ботанічної лексики*. Ужгород: Ужгородський національний університет [Sabadosh, I. V. (2014). *Istoriya ukrayins'koyi botanichnoyi leksyky*. Uzhhorod: Uzhhorods'kyu natsional'nyu universytet].
- Симоненко, Л. О. (1973a). *Мікологічна лексика української мови: дис. ... канд. філол. наук*, Київ [Symonenko, L. O. (1973a). *Mikolohichna leksyka ukrayins'koyi movy: dys. ... kand. filol. nauk*. Kyiv].
- Симоненко, Л. О. (1973b). Синонімічні назви грибів в українській мові. *Рідне слово*, Вип. 7, с. 23–26 [Symonenko, L. O. (1973b). Synonimichni nazvy hrybiv v ukrayins'kiy movi. *Ridne slovo*. Vyp. 7, s. 23–26].
- Симоненко, Л. О. (1974). Як назвати гриби? *Рідне слово*, Вип. 9, с. 38–41 [Symonenko, L. O. (1974). Yak nazvaty hryby? *Ridne slovo*, Vyp. 9, s. 38–41].
- Сімахіна, Г., Гойко, І., Стеценко, Н. (2014). Переробка їстівних грибів для отримання білоқвмісних напівфабрикатів. *Товари і ринки*, № 2, с. 70–85 [Simakhina, H., Hoiuko, I., Stetsenko, N. (2014). Pererobka yistivnykh hrybiv dlya otrymannya bilokvmsnykh napivfabrykativ. *Tovary i rynky*, 2, s. 70–85].
- Сухомлин, М. М., Джаган, В. В. (2013). *Гриби України*. Київ: Країна мрій [Sukhomlyn, M. M., Dzhanan, V. V. (2013). *Hryby Ukrainy*. Kyiv: Kraina mriy].
- Ткачук, М. (2010). Мікономінація в чорнобильських говірках (питання реконструкції ареалу). *Волинь — Житомирищина*, 22 (2), с. 275–282 [Tkachuk, M. (2010). Mikonominatiya v chornobyl's'kykh hovirakh (pytannya rekonstruktsiyi arealu). *Volyn' — Zhytomyrshchyna*, 22 (2), s. 275–282].
- Томіленко, Л. М. (2009). Морфологічний спосіб творення нових іменників-термінів у словнику української мови в 20-ти томах. *Мовознавство*, 2, с. 69–78 [Tomilenko, L. M. (2009). Morfolohichnyy sposib tvorennya novykh imennykiv-terminiv u slovnyku ukrayins'koyi movy v 20-ty tomakh. *Movoznavstvo*, 2, s. 69–78].

- Тур, О. М. (2014). Суфіксальний спосіб творення термінів документознавства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія: наук. журн.*, № 2, с. 60–65 [Tur, O. M. (2014). Sufiksaly'nyy sposib tvorenniya terminiv dokumentoznavstva. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya: nauk. zhurn.*, 2, s. 60–65].
- Федотов, О. В., Чайка, О. В., Волошко, Т. Є., Велигодська, А. К. (2012). Колекція культур шапинкових грибів — основа мікологічних досліджень та стратегії збереження біорізноманіття базидіоміцетів. *Вісник Донецького національного університету, Сер. А: Природничі науки*, № 1, с. 209–213 [Fedotov, O. V., Chayka, O. V., Voloshko, T. Ye., Velyhods'ka, A. K. (2012). Kolektsiya kul'tur shapynkovykh hrybiv — osnova mikolohichnykh doslidzhen' ta stratehiyi zberezheniya bioriznomanitya bazydiomitsetiv. *Visnyk donets'koho natsional'noho universytetu, Ser. A: Pryrodnychi nauky*, 1, s. 209–213].
- Юзвікевич, П. (2018). Терміни грецького та латинського походження в українській мікологічній лексиці. *Лінгвістичні студії. Linguistic Studies*, вип. 36, с. 129–135 [Yuzvikevych, P. (2018). Terminy hrets'koho ta latyns'koho pokhodzhennya v ukrayins'kiy mikolohichniy lek-sytsi. *Linhvistychni studiyi. Linguistic Studies*, 36, s. 129–135].